

QUAESTIO LVII.

DE COGNATIONE LEGALI, QUAE EST PER ADOPTIONEM,
IN TRES ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de cognatione legali, quae est per adoptionem.

Circa quod quaeruntur tria.

Primo. Quid sit adoptio.

Secundo. Utrum ex ea aliquod vinculum contrahatur matrimonium impediens.

Tertio. Inter quas personas contrahatur.

ARTICULUS I.

236

UTRUM ADOPTIO CONVENIENTER DEFINIATUR.

(S. Thom. 4. Dist. 42. q. 2. art. 1. et seq.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter adoptio definiatur: « Adoptio est extraneae personae in filium, vel nepotem, vel deinceps legitima assumptio »: filius enim debet esse subditus patri: sed aliquando ille qui adoptatur, non transit in potestatem patris adoptantis; ergo non semper per adoptionem aliquis in filium assumitur.

2. PRAETEREA. *Parentes debent filiis thesaurizare*, 2. Cor. 12.: sed pater adoptans non oportet quod semper adoptato thesaurizet, quia quandoque adoptatus non succedit in bonis adoptantis; ergo adoptio non est assumptio alicujus in filium.

3. PRAETEREA. Adoptio, per quam aliquis in filium assumitur, assimilatur generationi naturali, per quam naturaliter proceditur filius; ergo cui competit naturali generatio filii, competit adoptio: sed hoc est falsum, quia ille qui non est sui juris, et qui est minor viginti quinque annis, et mulier, non possunt adoptare, qui tamen possunt filium naturaliter generare; ergo adoptio non dicitur proprie assumptio alicujus in filium.

4. PRAETEREA. Assumptio extraneae personae in filium videtur esse necessaria ad supplendum defectum naturalium filiorum: sed ille qui non potest generare, ut spado, vel frigidus, maxime patitur defectum in filiis naturalibus; ergo ei maxime competit assumere aliquem in filium: sed non competit ei adoptare; ergo adoptio non est assumptio alicujus in filium.

5. PRAETEREA. In spiritali cognatione ubi aliquis in filium assumitur sine carnis propagatione, potest indifferenter major aetate effici pater minoris, et e converso, quia juvenis potest senem baptizare, et e converso: si ergo per adoptionem aliquis assumitur in filium sine carnis propagatione, similiter posset indifferenter senior juniorem, vel junior seniore adoptare; quod non est verum: et sic idem quod prius.

6. PRAETEREA. Adoptatus non differt secundum aliquem gradum ab ado-

ptante; ergo quilibet adoptatus adoptatur in filium, et sic inconvenienter dicitur, quod adoptatur in nepotem.

7. PRAETEREA. Adoptio ex dilectione procedit; unde et Deus dicitur nos per charitatem in filios adoptasse: sed charitas major habenda est ad proximos, quam ad extraneos; ergo non debet esse adoptio extraneae personae, sed magis personae propinquae.

RESPONDEO dicendum, quod ars imitatur naturam, et supplet defectum naturae in illis, in quibus natura deficit; unde sicut per naturalem generationem aliquis filium producit, ita per jus positivum, quod est ars boni, et aequi, potest aliquis alium sibi assumere in filium ad similitudinem filii naturalis, ad supplendum filiorum deperditorum defectum; propter quod praecipue adoptio est introducta. Et quia assumptio importat terminum a quo, propter quod assumens non est assumptum, oportet quod ille qui assumitur in filium, sit persona extranea. Sicut ergo naturalis generatio habet terminum ad quem (scilicet formam, quae est finis generationis) et terminum a quo (scilicet formam contrariam) ita generatio legalis habet terminum ad quem (scilicet filium, vel nepotem), et terminum a quo (scilicet personam extraneam). Et sic patet, quod praedicta assignatio comprehendit genus adoptionis, quia dicitur *legitima assumptio*, et terminum a quo, quia dicitur *extraneae personae*, et terminum ad quem, quia dicitur *in filium, vel nepotem*.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filiatio adoptionis est quaedam imitatio filiationis naturalis; et ideo duplex est adoptionis species: una, quae perfecte naturalem filiationem imitatur, et haec vocatur *arrogatio*, per quam traducitur adoptatus in potestatem adoptantis, et sic adoptatus succedit patri adoptanti ex intestato; nec potest eum pater sine culpa privare quarta parte haereditatis: sic autem adoptari non potest, nisi ille qui est sui juris, qui scilicet non habet patrem, aut si habet, est emancipatus; et haec adoptio non fit nisi auctoritate principis: alia adoptio est, quae imitatur naturalem filiationem imperfecte, quae vocatur *simplex adoptio*, per quam adoptatus non transit in potestatem adoptantis; unde magis est dispositio quaedam ad perfectam adoptionem, quam adoptio perfecta: et secundum hanc potest adoptari etiam ille qui non est sui juris, et sine auctoritate principis, ex auctoritate magistratus; et sic adoptatus non succedit in bonis adoptantis, nec tenetur ei adoptans aliquid de bonis suis in testamento dimittere, nisi velit.

Et per hoc patet solutio AD SECUNDUM.

AD TERTIUM dicendum, quod generatio naturalis ordinatur ad speciem consequendam; et ideo omnibus competit posse naturaliter generare in quibus natura speciei non est impedita: sed adoptio ordinatur ad haereditatis successionem; et ideo illis solis competit, qui habent potestatem disponendi de haereditate sua: unde ille qui non est sui juris, vel est minor viginti quinque annis, aut mulier, non potest adoptare aliquem, nisi ex speciali concessionem principis.

AD QUARTUM dicendum, quod per eum qui habet impedimentum perpetuum ad generandum, non potest haereditas transire in posterum; unde ex hoc ipso jam debetur illis, qui succedere ei debent jure propinquitatis; et ideo ei non competit adoptare, sicut nec naturaliter generare. Et praeterea major est dolor de filiis amissis, quam de illis qui nunquam sunt habiti; et ideo habentes impedimentum generationis non indigent solatio contra carentiam filiorum, sicut illi qui habuerunt, et amiserunt, vel etiam qui habere poterunt, sed aliquo impedimento accidentali carent.

mentum carnali copulae; sed nullum tale est perpetuum; unde non dirimit matrimonium contractum, et dicunt jura esse revocata, quae hoc dicebant; sed hoc est contra experimentum, et contra nova jura, quae cum antiquis concordant. Et ideo distinguendum est, quia impotentia coeundi ex maleficio aut est perpetua, et tunc matrimonium dirimit; aut non est perpetua, et tunc non dirimit: et ad hoc experiendum eodem modo Ecclesia tempus triennii praefixit, sicut et de frigiditate dictum est (*art. praec. in corp. et ad 2.*). Tamen haec differentia est inter maleficium, et frigiditatem, quia qui propter frigiditatem est impotens, ita est impotens ad unam, sicut ad aliam; et ideo quando matrimonium dirimitur, non datur licentia ei, ut jungatur alteri: sed ex maleficio homo potest esse impotens ad unam, et non ad aliam; et ideo quando iudicio Ecclesiae matrimonium dirimitur, utrique datur licentia, ut alteram copulam quaerat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quia corruptio peccati prima, per quam homo factus est servus diaboli, in nos per actum generativae potentiae pervenit, ideo maleficii potestas permittitur diabolo a Deo in hoc actu magis quam in aliis; sicut in serpentibus magis ostenditur virtus maleficiorum, quam in aliis animalibus, ut dicitur in Genesi (*cap. 3.*), quia per serpentem diabolus mulierem tentavit.

AD SECUNDUM dicendum, quod opus Dei potest opere diaboli impedi divini permissione, non quod diabolus sit Deo fortior, ut per violentiam operis ejus destruat.

AD TERTIUM dicendum, quod maleficium quoddam est ita perpetuum, quod non potest habere remedium humanum, quamvis Deus posset remedium praestare, daemone cogendo, vel etiam daemone desistendo; non enim semper oportet, ut id quod per maleficium factum est, possit per maleficium aliud destrui, ut ipsi malefici confitentur: et etiamsi posset per maleficium remedium adhiberi, nihilominus perpetuum reputaretur, quia nullo modo debet aliquis daemone auxilium per maleficium invocare. Similiter non oportet, quod si per peccatum aliquod diabolo data est potestas in aliquem, cessante peccato, cesset potestas, quia poena interdum remanet, culpa transiente. Similiter etiam exorcismi Ecclesiae non valent ad reprimendum daemones semper quantum ad omnes molestias corporales, iudicio divino hoc exigente: semper tamen valent contra illas infestationes daemoneum, contra quas principaliter instituti sunt.

AD QUARTUM dicendum, quod maleficium quandoque potest praestare ad omnes impedimentum, quandoque ad unam tantum; quia diabolus voluntaria causa est, non ex necessitate naturae agens. Et praeterea impedimentum maleficii potest esse ex impressione daemoneum in imaginatione hominis, ex qua tollitur viro concupiscentia movens ad talem mulierem, et non ad aliam.

ARTICULUS III.

241

UTRUM FURIA IMPEDIAT MATRIMONIUM.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod furia non impediat matrimonium: matrimonium enim spirituale, quod in baptismo contrahitur, dignius est, quam carnale: sed furiosi possunt baptizari; ergo et matrimonium contrahere.

2. PRAETEREA. Frigiditas impedit matrimonium, inquantum impedit carnalem copulam, quae non impeditur per furiam; ergo nec matrimonium.

3. PRAETEREA. Matrimonium non dirimitur, nisi per aliquod impedimentum perpetuum: sed de furia non potest sciri, utrum sit impedimentum perpetuum; ergo non dirimit matrimonium.

4. PRAETEREA. In versibus supradictis (*q. 50.*) sufficienter continentur impedimenta impediencia matrimonium: sed ibi non fit mentio de furia; ergo, etc.

SED CONTRA Plus tollit usum rationis furia, quam error: sed error impedit matrimonium; ergo et furia.

Praeterea. Furiosi non sunt idonei ad aliquem contractum faciendum; sed matrimonium est contractus quidam; ergo, etc.

RESPONDEO dicendum, quod furia aut praecedit matrimonium, aut sequitur: si sequitur, nullo modo dirimit ipsum; si autem praecedit, tunc aut furiosus habet lucida intervalla, aut non: si habet, tunc quamvis dum est in illo intervallo, non sit tutum quod matrimonium contrahat, quia nesciret prolem educare, tamen si contrahit, est matrimonium: si autem non habet, vel si quando non habet, contrahit, tunc quia non potest esse consensus, ubi deest rationis usus, non erit verum matrimonium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod usus rationis non exigitur ad baptismum [*al. ad baptismum furiosi*], quasi causa ipsius, sicut exigitur ad matrimonium; et ideo non est similis ratio: tamen de baptismo furiosorum dictum est supra (*4. Dist. 4. q. 3. art. 1. q. 3. et part. 3. q. 68. art. 12.*)

AD SECUNDUM dicendum, quod furia impedit matrimonium ratione suae causae, quae est consensus, quamvis non ratione actus, ut frigiditas: sed tamen Magister (*4. Dist. 34.*) de ea determinat simul cum frigiditate, quia utrumque est quidam naturae defectus.

AD TERTIUM dicendum, quod momentaneum impedimentum, quod causam matrimonii, scilicet consensum, impedit, matrimonium totaliter tollit: sed impedimentum, quod impedit actum, oportet esse perpetuum, ad hoc quod matrimonium tollat.

AD QUARTUM dicendum, quod hoc impedimentum reducitur ad errorem, quia utrobique est defectus consensus ex parte rationis.

ARTICULUS IV.

242

UTRUM INCESTUS, QUO COGNOSCIT QUIS SOROREM UXORIS SUAE, MATRIMONIUM DIRIMAT.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod incestus, quo quis cognoscit sororem uxoris suae, matrimonium non dirimat, quia mulier non debet puniri pro peccato viri: sed puniretur, si matrimonium solveretur; ergo, etc.

2. PRAETEREA. Plus peccat, qui propriam consanguineam cognoscit, quam qui cognoscit consanguineam uxoris: sed primum peccatum non impedit matrimonium; ergo nec secundum.

3. PRAETEREA. Si in poenam peccati hoc infligitur, videtur, etiamsi mortua uxore cum alia contrahat incestuosus, quod separari debeant; quod non est verum.

4. PRAETEREA. Hoc etiam impedimentum non connumeratur inter alia supra enumerata (*q. 50.*); ergo non dirimit contractum matrimonium.

SED CONTRA est, quia per hoc quod cognoscit sororem uxoris, contrahitur affinitas ad uxorem: sed affinitas dirimit matrimonium contractum; ergo et incestus praedictus.

Praeterea. « In quo quis peccat, in hoc punitur »: sed talis peccat contra matrimonium; ergo debet puniri per hoc quod matrimonio privetur.

RESPONDEO dicendum, quod si aliquis cognoscit sororem, aut aliam sanguineam uxoris suae ante matrimonium contractum, etiam post sponsalia, debet matrimonium separari ratione affinitatis contractae: si autem post matrimonium contractum, et consummatum, non debet totaliter matrimonium separari; sed vir amittit jus petendi debitum, nec potest sine peccato petere: sed tamen debet reddere petenti, quia uxor non debet puniri de peccato viri: sed post mortem uxoris debet omnino manere absque spe conjugii, nisi cum eo dispensetur propter fragilitatem suam, cum timetur de illicito coitu. Si tamen praeter dispensationem contrahat, peccat, contra statutum Ecclesiae faciens: non tamen propter hoc matrimonium est separandum.

Et per hoc patet solutio AD OBJECTA, quia incestus ponitur matrimonii impedimentum, non tam ratione culpa, quam ratione affinitatis, quam causat: et ideo etiam non connumeratur aliis impedimentis, sed in impedimento affinitatis includitur.

ARTICULUS V.

243

UTRUM DEFECTUS AETATIS IMPEDIAT MATRIMONIUM.

(S. Thom. 4. Dist. 36. q. unic. art. 5.).

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod defectus aetatis non impediat matrimonium: secundum enim leges, pueri accipiunt tutorem usque ad vigesimum quintum annum; ergo videtur, quod usque ad tempus illud non sit confortata ratio ad consensum; et ita videtur, quod illud debeat esse tempus statutum ad matrimonia ineunda: sed ante tempus illud matrimonium potest contrahi; ergo defectus statutae aetatis non impedit matrimonium.

2. PRAETEREA. Sicut vinculum religionis est perpetuum, ita et vinculum matrimonii: sed ante decimum quartum annum non possunt facere professionem, secundum novam constitutionem (cap.: *Non solum, de Regularib. et Trans-euntib. in 6.*); ergo nec matrimonium contrahere, si defectus aetatis matrimonium impediret.

3. PRAETEREA. Sicut consensus ad matrimonium requiritur ex parte viri, ita ex parte uxoris: sed mulier ante decimum quartum annum potest contrahere matrimonium; ergo et vir.

4. PRAETEREA. Impotentia coeundi, nisi sit perpetua, et ignorata, non impedit matrimonium: sed defectus aetatis non est perpetuus, nec ignoratus; ergo non impedit matrimonium.

5. PRAETEREA. Non continetur in aliquo praedictorum impedimentorum (q. 50.), et ita non videtur esse matrimonii impedimentum.

SED CONTRA. Decretalis (cap.: *Quod sedem, de Frigid. et Malef.*) dicit, quod « puer, qui non potest reddere debitum, non est aptus matrimonio »: sed ante decimum quartum annum ut in pluribus non potest reddere debitum, ut in 7. Animalium (cir. princ. lib.) dicitur; ergo, etc.

Praeterea. « Omnium natura constantium positus est terminus magnitu-

dinis, et augmenti » (Philos. lib. 2. de Anima), et ita videtur, cum matrimonium sit naturale, quod debeat habere determinatum tempus, per cuius defectum impediatur.

RESPONDEO dicendum, quod matrimonium, cum fiat per modum contractus cuiusdam, ordinationi legis positivae subjacet, sicut et alii contractus: unde, secundum jura (cap.: *Tua, de Despons. impub.*), determinatum est, quod « ante illud tempus discretionis, quo uterque possit sufficienter de matrimonio deliberare, et debitum sibi invicem reddere, matrimonia non contrahantur; et si non ita facta fuerint, dirimuntur »: hoc autem tempus ut in pluribus est in masculis in quartodecimo anno, in foemina autem in duodecimo anno, quia tamen praecipua juris positivi sequuntur id quod in pluribus est, si aliquis ad perfectionem debitam ante tempus praedictum perveniat, ita quod vigor naturae, et rationis defectum aetatis suppleat, matrimonium non dissolvitur: et ideo si contrahentes ante annos pubertatis ante tempus praedictum carnaliter fuerint copulati, nihilominus matrimonium perpetuo stat indissolubile.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in illis, ad quae natura inclinat, non exigitur tantus vigor rationis ad deliberandum, sicut in aliis; et ideo ante potest in matrimonium sufficienter deliberans consentire, quam possit in contractibus aliis res suas sine tutore pertractare.

Et similiter est dicendum AD SECUNDUM, quia votum religionis est eorum, quae sunt sine inclinatione naturae, quae majorem difficultatem habent, quam matrimonium.

AD TERTIUM dicendum, quod mulier citius ad tempus pubertatis pervenit, quam vir, ut dicitur in 7. de Animal. (loc. sup. cit.); et ideo non est simile de utroque.

AD QUARTUM dicendum, quod ex parte ista non solum est impedimentum propter impotentiam coeundi, sed etiam propter defectum rationis, quae adhuc non sufficit ad consensum illum rite faciendum, qui perpetuo durare debet.

AD QUINTUM dicendum, quod sicut impedimentum, quod est ex furia, reducitur ad impedimentum erroris, ita etiam impedimentum, quod est ex defectu aetatis, quia homo nondum habet plenum usum liberi arbitrii.

QUAESTIO LIX.

DE DISPARITATE CULTUS, QUAE MATRIMONIUM IMPEDIAT,
IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de disparitate cultus, quae matrimonium impedit.

Circa quod quaeruntur sex.

Primo. Utrum fidelis possit contrahere matrimonium cum infideli.

Secundo. Utrum inter infideles sit matrimonium.

Tertio. Utrum conjux conversus ad fidem possit commanere cum uxore infideli nolente converti.

Quarto. Utrum possit uxorem infidelem relinquere.

AD QUINTUM dicendum, quod spiritualis cognatio contrahitur per sacramentum, quo fideles renascuntur in Christo, in quo *non differt masculus, et foemina, servus, et liber, juvenis, et senex* (*Gal. 3. et Coloss. 3.*); et ideo indifferenter quilibet potest effici pater spiritualis alterius: sed adoptio fit ad haereditatis successionem, et quandam subjectionem adoptati in adoptantem; non autem est conveniens, quod antiquior juveni in cura rei familiaris subdatur; et ideo junior non potest adoptare seniorem: sed oportet secundum leges, quod adoptatus sit in tantum adoptante junior, quod possit ejus esse filius naturalis.

AD SEXTUM dicendum, quod sicut contingit amitti filios, ita et nepotes, et deinceps; et ideo cum adoptio sit inducta in solatium filiorum amissorum, sicut aliquis per adoptionem potest subrogari in locum filii, ita in locum nepotis, et deinceps.

AD SEPTIMUM dicendum, quod propinquus jure propinquitatis debet succedere; et ideo non competit ei, quod per adoptionem ad successionem deducatur: et si aliquis propinquus, cui non competat successio haereditatis, adoptetur, non adoptatur, inquantum est propinquus, sed inquantum est extraneus a jure successionis in bonis adoptantis.

ARTICULUS II.

237

UTRUM EX ADOPTIONE CONTRAHATUR ALIQUOD VINCULUM
IMPEDIENS MATRIMONIUM.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod ex adoptione non contrahatur aliquod vinculum impediens matrimonium, quia cura spiritualis est dignior, quam cura corporalis: sed ex hoc quod aliquis curae alicujus subicitur spiritualiter, non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum; alias omnes qui habitant in parochia, essent propinqui sacerdotis, et cum filio ejus non possent contrahere; ergo nec adoptio, quae trahit adoptatum in curam adoptantis, hoc facere potest.

2. PRAETEREA. Ex hoc quod aliquis alicui sit beneficium, non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum: sed nihil aliud est adoptio, quam collatio cujusdam beneficii; ergo ex adoptione non fit aliquod propinquitatis vinculum.

3. PRAETEREA. Pater naturalis principaliter filio providet in *tribus*, ut Philosophus dicit (*lib. 8. Ethic. cap. 11. cir. princ. et cap. 12. cir. med.*), quia scilicet ab ipso habet esse, nutrimentum, et disciplinam; haereditatis autem successio est posterius ad ista: sed per hoc quod aliquis alicui providet in nutrimento, et disciplina, non contrahitur aliquod propinquitatis vinculum; alias nutriendi, et paedagogi, et magistri essent propinqui, quod falsum est; ergo nec per adoptionem, per quam aliquis succedit in haereditate alterius, contrahitur aliqua propinquitatis.

4. PRAETEREA. Sacramenta Ecclesiae non subduntur humanis legibus: sed matrimonium est sacramentum Ecclesiae; cum ergo adoptio sit inducta per legem humanam, videtur quod non possit impedire matrimonium aliquod vinculum ex adoptione contractum.

SED CONTRA. Cognatio matrimonium impedit: sed ex adoptione quaedam cognatio causatur, scilicet legalis, ut patet per ejus definitionem: est enim

« legalis cognatio quaedam proximitas proveniens ex adoptione »; ergo ex adoptione causatur vinculum, per quod matrimonium impeditur.

Praeterea. Hoc idem habetur ex auctoritatibus in litera positus (*4. Dist. 42.*).

RESPONDEO dicendum, quod lex divina illas praecipue personas a matrimonio excludit, quas necesse erat cohabitare; ne, ut Rabbi Moyses dicit (*lib. 3. Dux errant., cap. 50. a med.*), si ad eas liceret uti carnali copula, facilis pateret concupiscentiae locus, ad quam reprimendam matrimonium est ordinatum: et quia filius adoptatus conversatur in domo patris adoptantis, sicut filius naturalis, ideo legibus humanis prohibitum est inter tales matrimonium contrahi; et talis prohibitio est per Ecclesiam approbata: et inde est, quod legalis cognatio matrimonium impedit.

Et per hoc patet solutio AD PRIMA TRIA, quia per omnia illa non inducitur talis cohabitatio, quae possit fomentum concupiscentiae praestare: et ideo ex eis non causatur propinquitatis, quae matrimonium impedit.

AD QUARTUM dicendum, quod prohibitio legis humanae non sufficeret ad impedimentum matrimonii, nisi interveniret Ecclesiae auctoritas, quae idem etiam interdicat.

ARTICULUS III.

238

UTRUM COGNATIO LEGALIS
CONTRAHATUR SOLUM INTER ADOPTANTEM PATREM,
ET FILIUM ADOPTATUM.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod talis cognatio non contrahatur nisi inter patrem adoptantem, et filium adoptatum: maxime enim videtur, quod deberet contrahi inter patrem adoptantem, et matrem naturalem adoptati, sicut accidit in cognatione spirituali: sed inter tales nulla est cognatio legalis; ergo nec inter alias aliquas personas praeter adoptantem, et adoptatum.

2. PRAETEREA. Cognatio impediens matrimonium est perpetuum impedimentum: sed inter filium adoptatum, et filiam naturalem adoptantis non est perpetuum impedimentum, quia soluta adoptione per mortem adoptantis, vel emancipationem adoptati, potest contrahere cum ea; ergo cum ea non habuit aliquam propinquitatem, quae matrimonium impediret.

3. PRAETEREA. Cognatio spiritualis in nullam personam transit, quae non possit ad aliquod sacramentum tenere, vel suscipere; unde in non baptizatum non transit: sed mulier non potest adoptare, ut ex dictis patet (*art. 1. huj. q. ad 3.*); ergo cognatio legalis non transit a viro in uxorem.

4. PRAETEREA. Cognatio spiritualis est fortior, quam legalis: sed spiritualis non transit in nepotem; ergo nec legalis.

SED CONTRA. Plus concordat cognatio legalis cum conjunctione carnis, vel propagatione, quam spiritualis: sed spiritualis cognatio transit in alteram personam; ergo et legalis.

Praeterea. Ad hoc sunt auctoritates, quae in litera ponuntur (*4. Dist. 42.*).

RESPONDEO dicendum, quod *triplex* est legalis cognatio: *prima* quasi descendendum, quae contrahitur inter patrem adoptantem, et filium adoptatum, et filium filii adoptivi, et nepotem, et sic deinceps: *secunda*, quae est inter filium adoptivum, et filium naturalem: *tertia* per modum cujusdam affinitatis, quae est inter patrem adoptantem, et uxorem filii adoptivi, vel e contrario

inter filium adoptatum, et uxorem patris adoptantis: *prima* ergo cognatio, et *tertia* perpetuo matrimonium impediunt; *secunda* autem non, nisi quamdiu manet in potestate patris adoptantis; unde, mortuo patre, vel filio emancipato, potest contrahi inter eos matrimonium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod per generationem spiritualem non trahitur filius extra potestatem patris, sicut fit per adoptionem; et sic filius spiritualis remanet filius utriusque simul, non autem filius adoptivus; et ideo non contrahitur aliqua propinquitas inter patrem adoptantem, et matrem, vel patrem naturalem, sicut erat in cognatione spirituali.

AD SECUNDUM dicendum, quod cognatio legalis impedit matrimonium propter cohabitationem; et ideo quando solvitur necessitas cohabitationis, non est inconveniens, si praedictum vinculum non maneat; sicut quando fuerit extra potestatem ejusdem patris: sed pater adoptans, et uxor ejus semper quandam auctoritatem retinent super filium adoptatum, et uxorem ejus; et propter hoc manet vinculum inter eos.

AD TERTIUM dicendum, quod etiam mulier ex concessione principis adoptare potest; unde etiam in ipsam transit cognatio legalis: et praeterea non est causa, quare cognatio spiritualis non transit in non baptizatum, quia non potest tenere alium ad sacramentum, sed quia non est alicujus spiritualitatis capax.

AD QUARTUM dicendum, quod per cognationem spiritualem filius non ponitur in potestate, et cura patris spiritualis, sicut in cognatione legali: oportet enim quod quicquid est in potestate filii, transeat in potestatem adoptantis patris; unde adoptato patre, adoptantur filii, et nepotes, qui sunt in potestate adoptati.

QUAESTIO LVIII.

DE IMPEDIMENTIS FRIGIDITATIS, MALEFICII, FURIAE, VEL AMENTIAE, INCESTUS, ET DEFECTUS AETATIS, IN QUINQUE ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de *quinque* impedimentis matrimonii, scilicet de impedimento frigiditatis, maleficii, furiae, vel amentiae, incestus, et defectus aetatis.

Et circa hoc quaeruntur quinque.

Primo. Utrum frigiditas matrimonium impediatur.

Secundo. Utrum maleficium.

Tertio. Utrum furia, vel amentia.

Quarto. Utrum incestus.

Quinto. Utrum defectus aetatis.

ARTICULUS I.

239

UTRUM FRIGIDITAS MATRIMONIUM IMPEDIAT.

(S. Thom. 4. Dist. 34. q. unic. art. 2. et seq.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod frigiditas matrimonium contrahendum non impediatur: copula enim carnalis non est de essentia matrimonii, quia perfectiora sunt matrimonia hominum pari voto continentium: sed frigiditas nihil tollit de matrimonio, nisi carnalem copulam; ergo non est impedimentum dirimens matrimonium contractum.

2. PRAETEREA. Sicut nimia frigiditas impedit carnalem copulam, ita nimia caliditas, quae hominem exsiccat: sed caliditas non ponitur matrimonii impedimentum; ergo nec frigiditas debet poni.

3. PRAETEREA. Omnes senes sunt frigidi: sed senes possunt matrimonium contrahere; ergo, etc.

4. PRAETEREA. Si scit mulier virum esse frigidum, quando cum eo contrahit, verum est matrimonium; ergo frigiditas, quantum est de se, non impedit matrimonium.

5. PRAETEREA. Contingit in aliquo esse caliditatem sufficienter moventem ad carnalem copulam cum aliqua corrupta, non autem cum aliqua virgine, quia cito calidum evaporat ratione suae debilitatis, ut ad corrumpendum virginem non sufficiat; et similiter est in aliquo sufficiens caliditas movens ad pulchram, quae magis concupiscentiam inflamat, quae non sufficienter ad turpem movet: ergo videtur, quod frigiditas etsi impediatur respectu unius, non tamen impediatur simpliciter.

6. PRAETEREA. Mulier est universaliter frigidior viro: sed mulieres non impediuntur a matrimonio; ergo nec frigidi viri.

SED CONTRA est, quod dicitur extra, De frigidis, et maleficiis (*cap.: Quod sedem*): « Sicut puer, qui non potest reddere debitum, non est aptus conjugio, sic et qui impotentes sunt, minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur »: tales autem sunt frigidi; ergo, etc.

Praeterea. Nullus potest se obligare ad impossibile: sed in matrimonio homo se obligat ad carnalem copulam, quia ad hoc dat alteri sui corporis potestatem; ergo frigidus, qui non potest carnaliter copulari, non potest matrimonium contrahere.

RESPONDEO dicendum, quod in matrimonio est contractus quidam, quo unus alteri obligatur ad debitum carnale solvendum; unde sicut in aliis contractibus non est conveniens obligatio, si aliquis se obliget ad hoc, quod non potest dare, vel facere, ita non est conveniens matrimonii contractus, si fiat ab aliquo, qui debitum carnale solvere non possit: et hoc impedimentum vocatur « impotentia coeundi » nomine generali, quae quidem potest esse vel ex causa intrinseca, et naturali, vel ex causa extrinseca, et accidentali, sicut per maleficium, de qua post dicitur (*art. seq.*). Si autem sit ex causa naturali, hoc potest esse *dupliciter*, quia *vel* est temporalis, cui potest subveniri remedio medicinae, vel processu aetatis, et tunc non solvit matrimonium; *vel* est perpetua, et tunc solvit matrimonium; ita quod ille, ex parte cujus allegatur impedimentum, perpetuo maneat absque spe conjugii, alius *nubat, cui vult, in Domino* (1. Cor. 7.). Ad hoc autem cognoscendum, utrum sit impedimentum perpetuum, vel non perpetuum, Ecclesia tempus determinatum

adhibuit, in quo hujus rei potest esse experimentum, scilicet triennium; quod si post triennium, in quo fideliter ex utraque parte dederunt operam copulae carnali implendae, inveniatur matrimonium non esse consummatum, iudicio Ecclesiae dissolvitur. Et tamen in hoc quandoque Ecclesia errat, quia per triennium quandoque non sufficienter experiri potest perpetuitas impotentiae; unde Ecclesia si se deceptam inveniatur, per hoc quod ille, in quo erat impedimentum, invenitur carnalem copulam cum alia, vel cum eadem perfecisse, reintegrat matrimonium praecedens, et dirimit secundum, quamvis de ejus licentia sit factum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis actus carnalis copulae non sit de essentia matrimonii, tamen potentia ad actum est de ejus essentia, quia per matrimonium datur utrique conjugum potestas in corpus alterius respectu carnalis copulae.

AD SECUNDUM dicendum, quod caliditas superflua vix potest esse impedimentum perpetuum: si tamen inveniretur, quod per triennium impediret carnalem copulam, judicaretur perpetuum. Tamen quia frigiditas magis, et frequentius impedit (collit enim non solum commixtionem seminum, sed etiam vigorem membrorum, quo fit conjunctio corporum), ideo frigiditas magis hic ponitur impedimentum, quam caliditas, cum omnis defectus naturalis ad frigiditatem reducatur.

AD TERTIUM dicendum, quod senes quamvis quandoque non habeant caliditatem sufficientem ad generandum, tamen habent caliditatem sufficientem ad carnalem copulam; et ideo conceditur eis matrimonium, secundum quod est in remedium, quamvis non competat eis, secundum quod est in officium naturae.

AD QUARTUM dicendum, quod in quolibet contractu hoc universaliter tenetur, quod ille qui est impotens ad solvendum aliquid, non reputatur idoneus ad contractum illum, quo se obligat ad ejus solutionem: est autem impotens dupliciter: uno modo, quia non potest solvere de jure; et sic talis impotentia omnibus modis facit contractum esse nullum, sive sciat ille, cum quo facit talem contractum, hanc impotentiam, sive non: alio modo, quia non sit solvendo de facto; et tunc si scit ille, cum quo contrahit, hanc impotentiam, et nihilominus contrahit, ostenditur quod alium finem ex contractu quaerit, et ideo contractus stat; si autem nescit, tunc contractus nullus est: et ideo frigiditas, quae causat talem impotentiam, ut homo non possit de facto solvere debitum, sicut et conditio servitutis, per quam non potest homo de facto libere reddere, impediunt matrimonium, quando alter conjugum ignorat hoc, quod alius non potest reddere debitum. Impedimentum autem, per quod quis non potest de jure reddere debitum, ut consanguinitas, annullat contractum matrimonium, sive sciat alter conjugum, sive non: et propter hoc Magister ponit (4. Dist. 34.), quod haec duo, *frigiditas*, et *servitus*, faciunt personas non omnino illegitimas.

AD QUINTUM dicendum, quod non potest esse perpetuum impedimentum naturale viro respectu unius personae, et non respectu alterius: sed si non possit implere carnalem actum cum virgine, et tamen possit cum corrupta, tunc medicinaliter aliquo instrumento possunt claustra pudoris frangi, et ei conjungi; nec esset hoc contra naturam, quia non fieret ad delectationem, sed ad medicamentum. Abominatio autem mulieris non est causa naturalis, sed causa accidentaliter extrinseca; et ideo de ea est iudicium idem, quod de maleficio, de quo post dicitur (*art. seq.*).

AD SEXTUM dicendum, quod mas est agens in generatione, sed foemina est patiens, et ideo major caliditas requiritur in mare, quam in foemina, ad opus generationis; unde frigiditas, quae facit virum impotentem, non faceret mulierem impotentem. Sed in muliere potest esse impedimentum naturale ex alia causa, scilicet arctatione, et tunc idem est iudicium de arctatione mulieris, et de frigiditate viri.

ARTICULUS II.

240

UTRUM MALEFICIUM POSSIT IMPEDIRE MATRIMONIUM.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod maleficio non possit matrimonium impedire: hujusmodi enim maleficia fiunt operatione daemonum: sed daemones non habent potestatem ad impediendum matrimonii actum, magis quam corporales alios actus, quos impedire non possunt; quia sic totum mundum perimerent, si comestionem, et gressum, et alia hujusmodi impedirent; ergo per maleficia non potest impediri matrimonium.

2. PRAETEREA. Opus Dei est fortius, quam opus diaboli: sed maleficio est opus diaboli; ergo non potest impedire matrimonium, quod est opus Dei.

3. PRAETEREA. Nullum impedimentum dirimit contractum matrimonium, nisi sit perpetuum: sed maleficio non potest esse impedimentum perpetuum, quia cum diabolus non habeat potestatem nisi super peccatores, expulso peccato, tollitur maleficio, vel etiam per aliud maleficio, vel per exorcismos Ecclesiae, qui sunt ordinati ad reprimendam vim daemonum; ergo maleficio non potest impedire matrimonium.

4. PRAETEREA. Carnalis copula non potest impediri, nisi impediatur potentia generandi, quae est principium ejus: sed unius viri generativa potentia se habet ad omnes mulieres aequaliter; ergo maleficio non potest esse impedimentum respectu unius mulieris, nisi sit respectu omnium.

SED CONTRA est, quod dicitur in Decr. (33. q. 1. cap. 4.): « Si per sortiaris, vel maleficia », et infra: « Si sanari non potuerint, separari valebunt ».

Praeterea. Potestas daemonum est major, quam potestas hominis, Job 41.: *Non est potestas super terram*, etc.: sed opere humano potest aliquis fieri impotens ad carnalem copulam per aliquam potestatem, vel castraturam, et ex hoc matrimonium impeditur; ergo multo fortius virtute daemonis hoc fieri potest.

RESPONDEO dicendum, quod *quidam* dixerunt, quod maleficio nihil aliud erat in mundo, nisi in aestimatione hominum, qui effectus naturales, quorum causae sunt occultae, maleficiis imputabant: sed hoc est contra auctoritatem sanctorum, qui dicunt quod daemones habent potestatem supra corpora, et supra imaginationem hominum, quando a Deo permittuntur: unde per eos malefici aliqua signa facere possunt. Procedit autem haec opinio ex radice infidelitatis, sive incredulitatis, quia non credunt esse daemones, nisi in aestimatione vulgi tantum, et terrores, quos sibi facit homo ex sua aestimatione, imputet daemones, et quia etiam ex imaginatione vehementi aliqua figurae apparent in sensu tales, quales homo cogitat, et tunc creduntur daemones videri: sed haec vera fides repudiat, per quam angelos de coelo cecidisse, et daemones esse credimus, et ex subtilitate suae naturae multa posse, quae nos non possumus; et illi qui eos ad faciendum talia inducunt, malefici vocantur. Et ideo alii dixerunt, quod per maleficia praestari potest impedi-